

Öğrencinin adı ve soyadı:
Numarası:

T.C.
Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2017-2018 Güz Dönemi Anayasa Hukuku Final Sınavı
A Grubu

Not: Sınav süresi 90 dakikadır. Test sorularını kodlamak için kurşun kalem kullanınız.

Test bölümünde 25 soru bulunmaktadır. Her sorunun değeri 2 puandır. Her yanlış 0.5 puan götürmektedir.

1. Hakoylaması Yöntemi
2. Marbury Madison/ABD
3. Hukuksal pozitivizm yanlısıdır.
4. Asli kurucu güç mevcut anayasal düzenin dokunulmaz alanlarını dikkate alarak yeni anayasa yapabilir.
5. Federal devletlerde federe devletlerin siyasal özerklikleri sınırlı, idari özerklikleri tamdır.
6. Parlamenter sistemde devlet başkanının yetkilerini başbakanın ve ilgili bakanların imzasıyla kullanabilmesi ve bundan doğan sorumluluğun bu kişilerce üstlenilmesi
7. Totaliter demokrasi
8. Bireysel başvuru yolu
9. Anayasanın biçim/şekil kuralları
10. Maddi anayasa-şekli anayasa
11. Hayvancılığın geliştirilmesi
12. Sınırlı bir çoğulculuk
13. Geniş çevreli nispi çoğunluk sistemi
14. Ülke ve seçim çevresi barajını esas alan bir seçim sistemidir.
15. AP:1, BP: 2, EP: 1
16. Tek meclisli yasama organı
17. Yasama yürütmeyi denetleme yetkisine sahip olduğu için yürütmenin yasamayı fesih hakkı bulunmamaktadır
18. Konuları bakımından yasama (teşrii), hukuksal sonucu bakımından bağlayıcı referandum
19. Halk girişimi (teşebbüsü)
20. Yarı doğrudan referandum
21. I, II ve IV (Siyasi partiler, Bakanlar Kurulu ve Milletvekiliği)
22. Siyasi partilerin kurulması için başvuru yapılarak devletten izin alınması gerekebilir.
23. Disiplinli bir çoğunluğa sahip olma
24. İngiltere anayasaya uygunluk denetiminde öncü ülkelerden biri olmuştur.
25. Gerçek anayasa

Boşluk Doldurma

Boşluk doldurma bölümünde 10 soru bulunmaktadır. Her soru 1 puan değerindedir.

1. Liberal demokratik sistemlerde siyasi partilerin kurulmaları (izin sistemi) ne bağlanamaz. Bununla birlikte kuruluşun (ön bildirim) sistemine tabi tutulması mümkündür.

2.....(Konfederasyon) birden fazla bağımsız devletin iç egemenliklerini ve bağımsızlıklarını korumak şartıyla ve uluslararası sözleşme ile geçici bir amaç çerçevesinde oluşturdukları devletler birliğidir.

3. Belli bir siyasi partinin daha fazla milletvekilliği elde etmesine yarayacak şekilde adaletsiz seçim çevreleri oluşturulmasına yönelik uygulamalara literatürde gerimanderingadı verilmektedir.

4..Federasyon..... (anayasa) ile konfederasyon (uluslararası sözleşme) ile kurulur.

5. Halkın, çalışmasından memnun kalmadığı milletvekilini aralarında imza toplayarak görevden almalarını sağlayan kuruma (temsilcinin azli, recall) denir.

6. Yasama organınca kabul edilmiş bir kanunun belirli sayıda imza toplamak suretiyle yürürlüğe girmesini veya uygulamadan kaldırılmasını engellemek amacıyla referandum düzenlenmesini istemek girişimi (halkın vetosu) olarak adlandırılır.

7. Ülkesel olarak değil de etnik ya da dinsel açıdan bir topluluğa siyasal özerklik verilmesi yoluna (korporatif federalizm) denilmektedir.

8. Anayasasında belirli bir resmi dine yer vermekle birlikte aynı zamanda anayasallık denetiminin bulunduğu, dini kurumlar yanısıra laik kurumların ve kuralların da olduğu devletlere literatürde (anayasal teokrasi) denilmektedir.

9. Bazılarınca güçler birliği içerisinde de değerlendirilen, yargının diğer iki güç karşısında bağımsız konumda olduğu, yürütmenin ise yasamanın bir hizmetçisi statüsünde olduğu, yasamanın emrinde bir görev yerine getirdiği hükümet sistemine (meclis) hükümeti denilmektedir.

10. Siyasal alanın bazı düşüncelere ve bunların örgütlenmesine kapalı tutulduğu demokrasi anlayışına literatürde (militan demokrasi) anlayışı denilmektedir.

Öğrencinin adı ve soyadı:
Numarası:

III. OLAY

Olay bölümünde 4 soru bulunmaktadır. Her soru 5 puan değerindedir.

A, B ve C adalarından oluşan D Devleti'nin sahip olduğu Anayasanın çeşitli hükümleri aşağıdaki gibidir.

2.maddesinde: Egemenlik millete aittir.

3.maddesinde: D Devleti'ni oluşturan her ada kendi anayasasını, kanunlarını yapma ve kendi mahkemelerini kurma yetkisine sahiptir. Ancak Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemelerin kurulması ile ilgili konular bölge anayasalarına bırakılmaz.

49.maddesinde: D Devleti'nde yıllardır hüküm süren Z Hanedanının ileri gelenleri ölünceye kadar görevde kalan Kralı seçmektedir.

50.maddesinde: Seçilen kral, altı yılda bir yapılan genel seçimlerle göreve gelen Parlamentodan bir milletvekilini siyasi sorumluluğa sahip bir Bakanlar Kurulu kurmakla görevlendirir.

75.maddesinde: Kralın kanunları onaylamak dışında bir yetkisi bulunmamakta olup, ayrıca sorumluluğu da bulunmamaktadır.

175. maddesinde "Anayasanın değiştirilmesi Meclis üye tamsayısının en az yarısı tarafından yazıyla teklif edilebilir. Değiştirme teklifinin kabulü Meclis üye tamsayısının dörtte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür.

Söz konusu **Anayasa hükümlerini dikkate alarak** aşağıdaki soruları cevaplayınız.

SORULAR

1. Gerçekleşen bir depremde B Adası batmış ve yok olmuştur. Parlamentoda B Adası milletvekilleri bulunmaktadır. Bu milletvekillerinin durumu ne olacaktır? Niçin?

D Devleti'nin Anayasasında egemenliğin millete ait olduğu ifade edilmiştir; demek ki bu devlette milli egemenlik teorisi benimsenmiştir. **Milli egemenlik teorisini benimseyen sistemlerde millet ile milletvekili arasındaki ilişki temsili vekalet ilişkisidir. (5 p.) Bu ilişkide milletvekili belirli bir seçim çevresinden seçilmiş de olsa bir kere seçildikten sonra seçildiği çevreyi değil bütün milleti temsil eder.** Bu sebeple B Adası, D Devleti'nin ülke unsurundan çıkmış bile olsa **temsili vekalet gereği bu milletvekilleri bir sonraki seçime kadar parlamentodaki görevlerine devam edecektir. (5 p.)**

2. D Devleti'nde anayasa yargısı var mıdır? Niçin? Varsa hangi tip anayasa yargısı bulunmaktadır?

D Devleti'nde anayasa yargısı vardır; çünkü **anayasa yargısının ön şartları** bu devletin sisteminde bir aradadır. D Devleti'nde her şeyden önce **yazılı** ve **katı bir anayasa** bulunmaktadır. Anayasanın katı olduğu, anayasanın değiştirilmesini düzenleyen 175. maddede anayasanın değiştirilmesi için zorlaştırılmış bir usul getirilmesinden anlaşılmaktadır. Bunların yanında D Devleti'nde **denetim organı** da bulunmaktadır; çünkü Anayasanın 3. maddesinde Anayasa Mahkemesi'nin varlığından bahsedilmiştir. (7 p.)

D Devleti'nde **Avrupa sistemi** bulunmaktadır; çünkü bu ülkede **merkezleşmiş model olup, denetim tek bir mahkeme tarafından yapılmaktadır.** Bu da Anayasa Mahkemesi'dir. (3p.)

3. D Devleti'ni

a) şekli,

D Devleti'nde devlet şekli monarşidir. Monarşi, **devlet gücünün veraset yoluyla elde edildiği devlet şeklidir.** Cumhuriyet olmayan tüm devletler için monarşi nitelemesine gidilir. D Devleti'nde kral, Z Hanedanı tarafından belirlendiği için devlet şekli monarşidir. (5 p.)

b) Teşkilat yapısı (egemenliğin yapısı ve dağılımı)

D Devleti bir federasyondur. Federasyonlar birden fazla devletin iç egemenliklerini sürdürerek bağımsız kimliklerini yitirdiği bir devlet birleşmesidir. Bunlar; **yazılı bir anayasayla kurulumlar;** ayrıca federasyonda **birden fazla anayasa ve hukuk düzeni bulunur: Bunlar federal anayasa ve federe anayasadır.** (5 p.)

açılımlarından ayrı ayrı ne tür devlet olduğunu **gerekçesiyle** açıklayınız?

4. D Devleti hangi hükümet sistemini benimsemiştir. Niçin?

D Devleti Anayasasının 50 ve 75. maddelerinde düzenlenmiş olan sisteme göre bu ülkede; (1) **ikili bir yürütme yapısı (Kral ve Bakanlar Kurulu), (2) sorumsuz ve yetkisiz bir devlet başkanı ile (3) yasamann içinden çıkan ve yasamaya karşı sorumlu olan bir yürütme organı (Bakanlar Kurulu)** bulunduğundan D Devleti'nin hükümet sistemi parlamenter sistemdir. (10 p.)

Klasik Sorular

Klasik sorular bölümünde 2 soru bulunmaktadır. Her soru 10 puan değerindedir.

1. Başkanlık sistemi ile parlamenter sistemi yürütmenin oluşumu ve yasama-yürütme ilişkileri bakımından karşılaştırınız.

Yürütme organı hem yapısal hem de göreve gelişleri bakımından başkanlık sistemi ve parlamenter sistem dâhilinde farklılıklar arz etmektedir.

Yapısal açıdan düşünüldüğünde parlamenter sistem, *çift başlı (yapılı) yürütme* esasına dayanır. Bu bağlamda yürütmeyi oluşturan yapılardan biri yetkisiz ve bu doğrultuda sorumsuz olan bir **monark ya da cumhurbaşkanıdır.** (1 puan) Monark anayasada usul ve esasları gösterilen şekilde veraset yolu ile göreve gelmekte iken cumhurbaşkanı da yine usul ve esasları anayasada gösterildiği şekilde **parlamento tarafından** seçilir. Monark veya cumhurbaşkanının karşısında **başbakan başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu** (1 puan) bulunmaktadır. Bakanlar kurulu, parlamentonun içinden seçilen bir milletvekilinin başbakan olarak atanması ve akabinde onun hazırladığı Bakanlar Kurulu listesinin Cumhurbaşkanı ya da monark tarafından onaylanması ile göreve başlar.

Başkanlık sisteminde yürütme organı **tek başlı (yapılı) yürütme** (2 puan) esasına dayanır. Yürütmenin başında bulunan kişi **başkan, Cumhurbaşkanı ya da devlet başkanı (president)** olarak adlandırılır. Başkan doğrudan ya da doğrudan benzeri bir yöntem ile halk tarafından seçilir.

Parlamenter sistem, yasama-yürütme ilişkileri bakımından **kuvvetlerin yumuşak ayrılığına ya da kuvvetlerin işbirliğine (fusion of the powers)** dayanır. Bu nedenle Bakanlar Kurulu parlamento karşısında **hem siyasi hem de cezai açıdan sorumludur.** (2 puan) Bunun anlamı, Bakanlar Kurulunun parlamento içinden çıkmakta ve hem göreve başlarken hem de görevi devam ettiği sürece parlamentonun *güvenoyuna* dayanması ile mümkündür. Ayrıca parlamento Bakanlar Kurulu'nu **sorru, genel görüşme, meclis araştırması, meclis soruşturması, gensoru** gibi araçlar ile her daim denetleyebilir. Buna karşılık Bakanlar Kurulu da parlamentonun feshedilmesini monark ya da cumhurbaşkanından talep edebilir. Monark ya da cumhurbaşkanının siyasi ya da cezai sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle Cumhurbaşkanı güvenoyu ile görevden alınmadığı gibi hakkında parlamentonun denetim mekanizmaları da işletilemez. Bunun tek istisnası **vatana ihanettir.** (1 puan) Parlamenter sistemde

Bakanlar Kurulu parlamentoya kanun tasarısı vererek yasama işlevine müdahil olabilmektedir. Keza Cumhurbaşkanı ya da monarkın kanunları veto ya da geri gönderme yetkisi bulunmaktadır.

Başkanlık sistemi, yasama-yürütme ilişkileri bakımından *kuvvetlerin sert ayrılığına* dayanmaktadır. ***Bu çerçevede parlamento ve başkanın birbirine karşı kullanabileceği silahları bulunmamaktadır. Başkanın halk tarafından seçildiği gibi parlamento, güvenoyu vererek onu görevinden uzaklaştıramaz. Bunun tek istisnası suçlama (impeachment) mekanizmasıdır. Başkanın da parlamentoyu fesih yetkisi bulunmamaktadır. (2 puan)***

Keza başkanlık sisteminde başkan, parlamenter sistemin aksine, kanun teklifinde bulunamaz ya da teorik olarak kanun niteliğinde düzenleyici işlemler yapma yetkisine sahip değildir. Ancak yasama ve yürütme organları karşılıklı *denge ve denetleme (check and balance) (1 puan)* mekanizmaları ile donatılmışlardır. Bu çerçevede başkan, kanunları veto yetkisine sahip iken parlamento da başkanın bazı önemli işlerine onay ya da rıza vermektedir.

2. Devlet tüzel kişiliğinin hukuki sonuçları nelerdir, açıklayınız.

Devlet yalnızca belli dönemde yaşayan insan topluluğundan oluşmamaktadır. Yaşayan insanlar değişse de devletin varlığı devam etmektedir. Yine devlet adına yapılan işlemler de bunları yapanların değişmesiyle değişmemektedir. Aslolan devletin devamlılığıdır. Devlet tüzel kişiliğe sahip olmakla hukuku açıdan hak ve görevlere ehliyet kazanmış olmaktadır. Bu bakımdan tıpkı gerçek kişiler gibi hukuki işlemlerde bulunur; alacaklı ya da borçlu olabildiği gibi, mal iktisap eder, sözleşmeler yapar, davacı ya da davalı olabilir.